

РОЗДІЛ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.9.338.2

Чичина О. А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

СВІТОВИЙ РИНОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розглянуто особливості функціонування головних світових енергетичних ринків: нафти, газу та вугілля. Проаналізовано чинники змін ключових показників ринку енергоресурсів. Окреслено основні перспективи розвитку ринків та зроблено прогноз стосовно динаміки та рівня цін.

Ключові слова: енергетичні ресурси, попит, ціноутворення, світове господарство, енергетична безпека, світова енергетика.

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиріччя все більш відбувається трансформація світового господарства, а саме змінюються детермінанти розвитку, їх взаємозалежність, з'являються нові актори світового господарства. Особливо чутливим до цих змін є світовий енергетичний ринок, який є каталізатором змін, але й водночас і потерпає від наслідків змін світової кон'юнктури.

Останніми роками особливої актуальності набула проблема забезпеченості країн енергоносіями та їх енергетична безпека, що створює глобальну проблему – гарантування сталого розвитку світових енергетичних ринків. Невелика група країн світу здатна забезпечити потреби власного енергетичного потенціалу, а інші країни є залежними та потребують сумісних зусиль для досягнення енергобалансу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми енергетичної безпеки та взаємозалежності розвитку світового господарства та світового енергетичного ринку вказало на те, що ці проблеми є найактуальнішими та висвітлюються в доробках провідних учених, доповідях міжнародних організацій, звітах групи Світового банку; крім того, вони включаються в стратегії розвитку держав та глобальні стратегії розвитку.

Під час аналізу було використано низку досліджень, публікацій та монографій зарубіжних та вітчизняних учених: М. Алатані, Дж. Брауна, О. Макарова, Б. Буркинського, А. Голікова, В.І. Сидорова, О.М. Головченко, О.А. Довгаль, В. Бондаренко, В.І. Плачкової.

Але проблеми взаємозалежності попиту, ціноутворення, трансформації світового енергетичного ринку та світової економіки залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті полягає в аналізі чинників змін ключових показників світового ринку енергоресурсів, визначенні тенденцій і перспектив розвитку світового енергетичного ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Динамічний розвиток світового ринку минулих років безпосередньо вплинув на зростання пропозиції енергетичних ресурсів і стимулювання попиту. Зменшення запасів енергоресурсів впливає на зростання їхньої вартості.

Існує два шляхи зменшення попиту на викопні ресурси. Оподаткування палива – найбільш дієвий спосіб, але проблема полягає у встановленні такої

ставки оподаткування, яка була би справедливою для споживачів із високим і низьким рівнями доходів. За умов росту цін на нафту і газ збільшується оподаткування, що погіршує соціально-економічний стан. Ціна на всі викопні ресурси (нафту, газ, вугілля) росте передусім через підвищення вартості виробництва і постачання палива. Уран і паливо для атомної енергетики також є вичерпними ресурсами. Альтернативний шлях розвитку енергетичного сектору – використання альтернативних джерел енергії, які є більш дешевими. Для країни з великими запасами викопного вугілля альтернативним джерелом енергії є шахтний газ – метан.

Останнім часом набуває актуальності використання саме відтворювальних видів енергії, що відіграють важливу роль у вирішенні проблем енергетики, але обсяг попиту та споживання вичерпних ресурсів, таких як нафта, природний газ та вугілля, протягом останніх 50 років усе ще становить більше 50% світового попиту на споживання енергетичних ресурсів.

Економічне падіння значно вплинуло на енергетичний попит, і протягом наступних років будемо спостерігати відмінну тенденцію розвитку енергетичних ринків. Для цього проаналізуємо фактори ціноутворення на основні ресурси світового енергетичного ринку.

Ціни на нафту останнім часом стрімко впали і досягли свого мінімуму за останні 10 років. Аналітики пов'язують це з політикою країн ОПЕК. У 2015 р. видобуток нафти досяг піку – 30,5 млн. барелів на добу. Але це не є найголовнішим фактором падіння цін на нафту. Як відомо, США – найбільший імпортер нафти, тому об'єм імпорту нафти давав змогу утримувати вартість нафти на досить високому рівні. Темпи падіння стали катастрофічними саме з того моменту, як США неочікувано почали збільшувати видобуток нафти. Саме це стало ударом по країнам, економіка яких напряму залежить від нафти.

Зараз ситуація покращалась. Ціни на нафту підвищуються кожного дня. Ціна на марку Brent зараз становить близько 42 дол. за барель, а WTI – 40 дол. за барель. Це викликано тим, що США нарешті почали зменшувати видобуток нафти на 14 тис. барелів на добу.

На графіку (рис. 1) можна побачити лінію тренду, яка зображає поведінку цін на майбутні два роки. Ми бачимо, що в майбутньому ціни

будуть поступово зростати і ситуація нормалізується. Коефіцієнт достовірності такого прогнозу – 0,67, що говорить про досить високий процент вірогідності настання такого прогнозу.

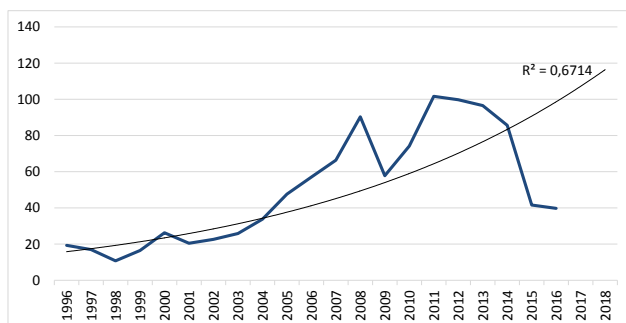

Рис. 1. Динаміка цін на нафту (дол. за барель)

Джерело: побудовано автором за даними [17]

Домінуючим фактором, що впливає на динаміку видобутку і вартість нафти, є регуляторна політика нафтовидобувних країн, зокрема картелю ОПЕК, під контролем якого перебуває три чверті світових запасів нафти. Дефіцитний тренд видобутку поряд з економічним зростанням, а відповідно, зростанням споживання призводить до зростання вартості нафти. Різні біржові спекуляції призводять до перерозподілу нафтових активів між учасниками ринку і локальних сплесків і падінь нафтових показників.

Згідно з фрактальним сценарієм розвитку тренду, зараз нафтовий ринок досяг точки цінової стабілізації і ціна нафти буде поступово зростати. Незважаючи на стабілізацію ціни нафти, на неї локально можуть впливати економічні, політичні та геополітичні аспекти.

Регуляторна політика ОПЕК ураховує кінцівку запасів копалин, тому для збереження свого впливу на енергетичному ринку поступово вводяться в ринковий обіг сорти нафти, переробка яких має високу собівартість, шляхом підняття вартості нафти. Цьому також сприяють сучасні екологічні вимоги, які змінюють структуру попиту в бік переробленої нафти. Висока собівартість видобутку характерна не тільки для бітуминозної сировини, але й для арктичної нафти; усе це вимагає великих інвестиційних вкладень, які формуються за рахунок підвищеної норми прибутку під час реалізації дешевої нафтової сировини за завищеними цінами, що формуються за дефіцитного тренду видобутку.

Підвищення ціни на енергоресурс не може бути нескінченним, є певна економічно обумовлена межа ціни, яка сприяє світовому економічному зростанню. Щоб підняти ціну на ресурс вище цього показника, потрібно змінити характер виробленого продукту і підвищити його індустріальну привабливість. У цьому контексті привертає увагу перероблена нафта як більш ефективна, а переробка вуглеводнів виводить на ринок у новій якості не тільки важкі сорти нафти і бітумінозну нафтову сировину, а й технології виробництва штучної нафти з газу і вугілля. При цьому світові запаси газу і вугілля на сьогоднішній день не викликають сумнівів, тобто світ досить забезпечений вуглеводнями.

У майбутніх періодах можна припустити сегментацію енергоресурсів за характером застосування: поновлювані первинні джерела будуть орієнтовані на забезпечення тепло- й електроенер-

гією, невідновлювані енергоресурси будуть забезпечувати індустріальний потенціал світової економіки.

Тенденції та зміни на світовому нафтовому ринку істотно впливають на динаміку змін на світовому ринку газу.

Динаміка світових механізмів ціноутворення на природний газ протягом останніх 10 років демонструє стабільне та помітне зниження цін, які визначаються кон'юнктурою хабів (газо-газові конкурентні ціни). Водночас частка цін із нафтовою прив'язкою, яка зростала до 2010 р., в останні п'ять років стабільно скорочується (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл світового імпорту газу залежно від механізмів ціноутворення, млрд. м³

Рік	Ціни з нафтовою прив'язкою	Конкурентні газові ціни	Двосторонні монополійні ціни	Всього світового імпорту газу
2005	505,7	165,2	128,7	799,6
2007	500,7	236,3	120,4	857,4
2009	542,5	235,5	48,7	826,6
2011	584,2	298,5	56,4	939,3
2013	533,6	354,7	63,8	952,3
2015	524,1	365,8	65,8	956,0

Джерело: побудовано автором за даними [5]

У світі склалася така ситуація стосовно рівня цін. Ціни на газ у США значно менші за ціни в Європі та Азії. Найвищі ціни було зафіксовано у «СПГ-залежних» країн АТР: Японії, Південній Кореї, Тайвані, Сінгапурі. За ними слідували європейські країни, в яких нафтова прив'язка надалі займає вагоме місце у механізмі ціноутворення на природний газ: Угорщина, Туреччина, Іспанія та Італія [7]. Зросли ціни в Китаї, де нафтова прив'язка є високою [8].

У 2015 р. ціни на газ у США впали до 14-річного мінімуму, на 34% порівняно з 2014 р. Це було обумовлено аномально теплою зимою, розвитком сланцевих та здешевленням наклонно-бурильних технологій. Аналітики також пов'язують обвал цін на газ зі зниженням ціни на нафту та нафтопродукти [8].

Експортна ціна газу з Росії також знизилась, оскільки ціни на нафту впали до історичного мінімуму [2].

Із початком світової економічної кризи ціни на газ стрімко впали, що було пов'язано зі зниженням попиту. Також падіння ціни в період 2009–2010 рр. в Європі та США було пов'язано із викидом на ринок значної кількості зрідженого природного газу з Катару, що призвело до надлишку пропозиції.

У подальшому очікується подальше падіння цін для Японії та ЄС, у США ціни, згідно з прогнозом, залишаться на тому ж рівні. Проте необхідно зважати, що коефіцієнт достовірності – середній для всіх регіонів, що свідчить про середню вірогідність прогнозу.

Стрімкий ріст цін в Японії в 2011 р. був обумовлений трагедією на Фукусімі. Це також призвело до збільшення об'єму імпорту ЗПГ на 12,5%, оскільки було необхідно заповнювати «енергетичні прогалини».

Аномально холодна зима в Європі призвела до дефіциту газу, а разом із тим – до різкого підвищення цін спот.

Необхідно також відзначити, що ціни в Японії значно залежать від цін у США, оскільки основну

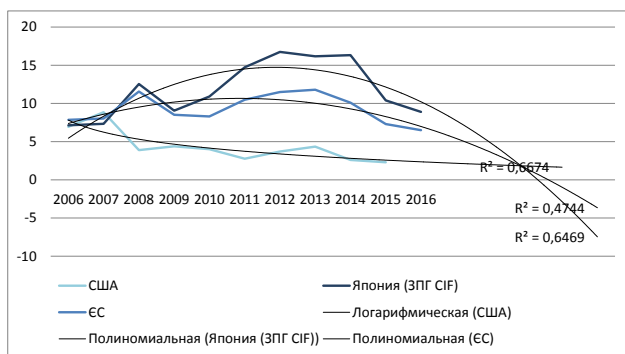

Рис. 2. Прогноз цін на природний газ

Джерело: побудовано автором за даними [3; 7–9]

масу ЗПГ Японія купує саме там. Це пов'язано не тільки з комерційними розрахунками, а й із нестабільною геополітичною ситуацією у Персидському заливі, що може загрожувати перебоєм поставок газу із Катару.

Зараз на світові ціни газу впливають такі фактори: ціни на нафту впали до рекордного мінімуму; перехід Китаю до менш енергоємної економічної моделі; збільшення попиту на газ із боку країн, що розвиваються (Індії, країн Африки та Південної Азії); Японія планує повернутися до атомної енергетики; збільшення видобутку сланцевого газу та удешевлення технологій ЗПГ газу [12].

Протягом останніх десятиліть розвиток світової економічної системи характеризується збільшенням частки природного газу у структурі світового енергобалансу, що здебільшого спричинено зростанням рівня видобутку та споживання даного ресурсу. Природний газ є найбільш привабливим видом палива в багатьох країнах світу у виробництві електроенергії та секторах промисловості через низькі обсяги викидів парникових газів порівняно з вугіллям та нафтою. Згідно з прогнозами Міжнародного енергетичного агентства, до 2035 р. у світі спостерігатиметься зростання споживання природного газу, і теоретично його рівень може становити 4,8 трлн. м³ порівняно із сьогоднішніми 3,3 трлн. м³. Найбільш високі темпи щорічного зростання споживання очікуються в країнах, що розвиваються [7].

Майже половину приросту у світовому газовидобутку буде забезпечувати традиційний газ із країн, що не входять в ОПЕК (82 млрд. куб. ф/добу, або 1,5% на рік), переважно з країн Близького Сходу та Росії. Водночас відбуватиметься зростання видобутку сланцевого газу, на який у 2035 р. припаде приблизно третина приросту світового газовидобутку. У видобутку сланцевого газу буде домінувати Північна Америка. Проте Китай може стати найбільш багатобічальною країною, яка зможе забезпечити 13% зростання світового сланцевого газовидобутку. Прогнозується, що в 2035 р. на Китай і Північну Америку припаде 85% світового видобутку сланцевого газу. Особливої уваги заслуговує «сланцева революція» США, що стала однією з найважливіших подій останніх двох десятиліть. Передбачається, що в 2020 р. країна повністю покритиме внутрішній попит на газ за рахунок власного видобутку, насамперед за рахунок нетрадиційного газу (сланцевий газ, газ твердих пісковиків і метан вугільних пластів) [9].

Основним фактором, що свого часу сприяв підвищенню інтересу приватних компаній до нових інвестицій у газовидобуток, стало зростання світових цін на нафту, що зробило рентабельними капі-

таловкладення у дорогі технології горизонтального буріння та гідророзриву пласта. Їх широке використання дало змогу ввести в експлуатацію величезні ресурси вуглеводнів, які раніше відносилися до важкодоступних. Сланцева революція в США разом із уведенням в експлуатацію нових експортних СПГ-терміналів у Катарі, Росії та Австралії у найближчому майбутньому призведе до принципово нового етапу розвитку світових газових ринків. Передбачається, що велика частина зростання міжрегіональної торгівлі газом буде забезпечена поставками СПГ. Так, поставки СПГ зростатимуть на 4,3% щорічно, і, як результат, до кінця прогнозованого періоду СПГ стане домінуючою формою торгівлі газом [7].

Чільне місце у функціонуванні світового газового ринку займає європейський газовий ринок. У перспективі до 2035 р. обсяги імпорту газу до країн Європи будуть рости на 1,5–2,0% на рік, оскільки газовидобуток протягом прогнозованого періоду у даному регіоні буде скорочуватися (головним чином у Нідерландах та Великій Британії). Відтак, Європа залишається найбільшим нетто-імпортером природного газу, Росія ж – найбільшим нетто-експортером для країн Співтовариства [4].

У світлі останніх подій Європа намагається диверсифікувати поставки природного газу. Так, 28 травня 2014 р. Європейська Комісія прийняла проект нової Стратегії енергетичної безпеки ЄС3, яка спрямована на поступове скорочення енергетичної залежності ЄС від імпорту енергоресурсів, нейтралізацію впливів на поточну енергетичну політику ЄС із боку провідних постачальників енергоресурсів, перш за все Росії, адже значна кількість країн ЄС залежать від російського блакитного палива. Реалізація Стратегії має значно посилити рівень інтегрованості енергоринку ЄС та надати можливість усім країнам ЄС використовувати реверсні режими роботи газових інтерконекторів, розширити перелік постачальників та диверсифікувати маршрути транспортування енергоресурсів до ЄС. Прогнозується, що в середньостроковій перспективі до 30% обсягів газу постачатиметься з нових джерел: значно збільшиться імпорт із Каспійського регіону трубопровідним транспортом та СПГ – із країн Перської затоки, а також Північної і Західної Африки [7].

Можливим варіантом забезпечення попиту природним газом є збільшення імпорту СПГ. Європа до 2018 р. може отримувати додатково 10 млрд. куб. м СПГ на рік, але ціна за нього може бути недостатньо конкурентоспроможною порівняно з трубопровідними поставками, що буде найбільшим стримуючим фактором для зростання його частки на ринку. До того ж тут існують певні складнощі: країни-експортери не можуть просто видати на-гора більше блакитного палива, а будівництво заводів для скраплення природного газу потребуватимуть додаткових капіталовкладень. Водночас Європа може розробляти власні поклади сланцевого газу: Об'єднаний дослідницький центр ЄС оцінює європейські запаси нетрадиційного блакитного палива, що піддаються видобутку, у 700 млрд. м³ – близько 1/4 запасів США [4].

Традиційні трубопровідні маршрути постачання природного газу до Європи з Росії, Норвегії та Північної Африки вже у середньостроковій перспективі опиняться в умовах абсолютно нового конкурентоспроможного середовища, вирішальний вплив в якому відіграватимуть рентабельність маршрутів та способи постачання природного газу. Також очікується, що саме надлишок

пропозицій у конкурентоспроможному середовищі вирішальним чином вплине на формування засад біржової торгівлі в Європі, визначаючи ціну на природний газ без її прив'язки до нафти [5].

Найбільш незалежним є енергетичний ресурс – вугілля, який за останні роки став найбільш рентабельним джерелом енергії, але він суперечить головним постулатам сталого розвитку.

Основними країнами, що формують попит на світовому ринку вугілля, є Китай, Японія та Індія, що є найбільшими у світі споживачами даного ресурсу. Особливо це стосується Японії (запаси ресурсів якої в цілому незначні), у той час такі країни, як Індія, Китай та США, є як експортерами, так і імпортерами вугілля. На європейському ринку основним імпортером вугілля є Німеччина.

Динаміка цін на світовому ринку вугілля за останні п'ять років зображена на рис. 3.

Рис. 3. Динаміка цін на світовому ринку вугілля

Джерело: побудовано автором за даними [11]

Згідно з даними рис. 3, ціна на вугілля на світовому ринку в 2011 р. становила 83,21 дол. США за 1 т, у 2016 р. – 43,47 дол. США за 1 т.

Різні країни спеціалізуються на видобутку різних видів вугілля, що зумовлено їх різними природними характеристиками та географічним розташуванням. Окрім того, останнє впливає також на вартість транспортування вугілля і, як наслідок, на його ціну. Як приклад розглянемо порівняльну динаміку цін на вугілля, видобуте в Австралії, Колумбії та Південній Африці (рис. 4).

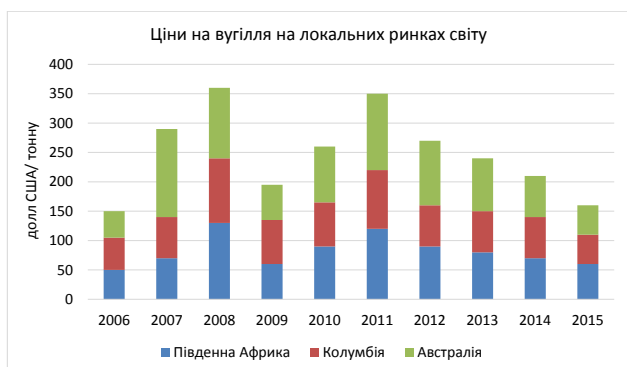

Рис. 4. Порівняння цін на вугілля з Австралії, Колумбії та Південної Африки

Джерело: побудовано автором за даними [11]

На графіку видно, що найдорожчим є австралійське вугілля, продукція Колумбії має середні цінові характеристики, а вугілля із ПАР є найдешевшим. Основними факторами, що впливають

на вартість вугілля, є вартість його видобутку, якість, а також вартість транспортування. Проте на вартість продукції даної галузі впливає також марка вугілля. Висока ціна австралійського вугілля зумовлена тим, що переважна його частина – це коксове вугілля, що є відносно рідкісним і має виняткове значення для металургійної промисловості. Колумбія та Південна Африка, навпаки, спеціалізуються переважно на видобутку енергетичних марок вугілля.

Прогноз світових цін на вугілля до 2020 р. зображено на рис. 5.

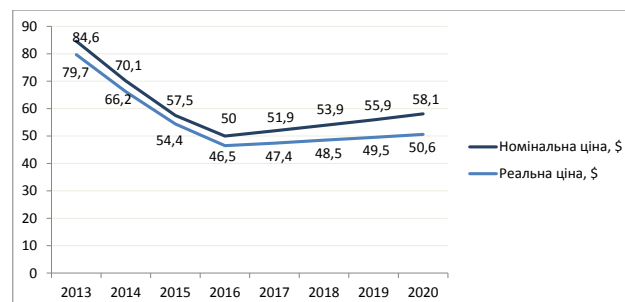

Рис. 5. Прогноз цін на вугілля у світі до 2020 р.

Джерело: побудовано автором за даними [16]

Таким чином, спеціалісти передбачають зростання цін на вугілля до 2020 р., що може бути зумовлене підвищенням попиту на даний енерго-ресурс.

Згідно з докладом Європейської комісії World Energy, Technology and Climate Policy Outlook, прогнозується подвоєння світового попиту на енергію до 2030 р. При цьому 1/3 приросту припаде на дві провідні країни, що розвиваються, – Китай та Індію. Експерти ЄК вважають, що таке значне збільшення світового енергоспоживання буде забезпечено передусім за рахунок вугілля.

За прогнозами Міністерства енергетики США, світова торгівля вугіллям до 2020 р. збільшиться приблизно на 25%, однак конкуренція на даному ринку залишиться досить гострою. Ємність світового ринку енергетичного вугілля за вказаний період може зрости вдвічі, тоді як загальні імпортерні потреби ринку коксівного вугілля збільшаться не більше ніж на 5% [1].

Згідно з прогнозом ємності світового ринку вугілля до 2020 р., у наступні 10 років імпорту вугілля в Європу буде продовжувати рости, хоча загальне його споживання в регіоні зменшиться. За наявними прогнозами, у найближчі 10 років збільшаться поставки на європейський ринок із країн Південної Америки. Ймовірно, відвантаження вугілля з Польщі до Західної Європи зменшиться на 50%, тоді як поставки цього виду вугілля із США, ПАР і Австралії збережуться приблизно на нинішньому рівні.

Слід також відзначити, що на тлі збільшення обсягів видобутку вугілля в більшості країн світу експорт вугілля із США значно зменшиться, що пов'язане зі зростанням обсягів його внутрішнього споживання.

У цілому можна зробити висновок, що вугілля є найбільш перспективним викопним джерелом енергії, що зумовлене його корисними властивостями та перевагами, серед яких: більші, ніж у решти викопних паливних ресурсів, розвідані запаси, низькі ціни видобутку та перевезення, простота зберігання, стабільність цін. А розвиток

технологій призведе до зменшення шкоди вугільної промисловості навколишньому середовищу, що зробить його більш придатним для використання в екологічному плані. Таким чином, вугілля має всі передумови для того, щоб стати основним видом палива у майбутньому.

Висновки. Розвиток світової енергетики в період 2015–2035 рр. буде насамперед орієнтуватися на задоволення потреб зростаючої кількості народонаселення, необхідність боротьби зі змінами клімату, «глобальне полювання» за енергоресурсами. Головним драйвером протидії кліматичним змінам буде все ж таки декарбонізація енерге-

тики, що стане одним із визначальних факторів формування трендів розвитку світової енергетики. Водночас на тлі порівняно високих цін на вуглеводні зростатиме увага до нових способів використання вугілля та ядерного палива для отримання електроенергії і тепла. Посилиться міжпаливна конкуренція, оскільки враховуючи вищевказаний аналіз основних енергоресурсів, світова економіка базується на основних показниках світового енергетичного ринку, тому що головна мета кожної країни – забезпечення енергетичної безпеки, а зараз вуглеводні ресурси є основним шляхом вирішення даної проблеми.

Список використаних джерел:

1. Буркинський Б.В. «Зелений» вектор стратегічного планування розвитку України / Б.В. Буркинський // Еколог. вісн. – 2012. – № 3(72). – С. 6–7.
2. Джидди В. Не «газовий» ОПЕК, так АСП / В. Джидди // Мировая энергетика. – 2008. – № 6. – С. 68–71.
3. Кузнецов А.М. Мировой рынок природного газа: современные тенденции и перспективы развития / В.И. Савельев, Н.В. Бахтизина // Проблемы світової економіки. – 2014. – № 5. – С. 273–276.
4. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : [колективна монографія] / За ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 316 с.
5. Форум нафтогазового комплексу України : Ціни на природний газ в Європі, механізми ціноутворення, регулювання газового ринку в Європі та Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ngbi.com.ua/io/mechan_price.htm.
6. Центр Разумкова: Перспективи розвитку світової енергетики на довгостроковий період: основні тренди та показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ucerps.org/upload/1446026764_file.pdf.
7. Enerdata: Global Energy Statistical Yearbook 2015/ Domestic Gas Consumption [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://yearbook.enerdata.net/natural-gas-consumption-in-the-world.html>.
8. BP Statistical Review of World Energy June 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-natural-gas-section.pdf>.
9. Eurostat Statistics Explained. Natural gas consumption statistic [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Natural_gas_consumption_statistics.
10. Index Mundi [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.indexmundi.com/>.
11. InfoMine. Mining Intelligence and Technology [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.infomine.com/>.
12. International Energy Agency : World Energy Outlook 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iea.org/Textbase/npsum/WEO2015SUM.pdf>.
13. Document.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/>.
14. New study raises doubts about Saudi oil reserves [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iags.org/n0331043.htm>.
15. OffBank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.offbank.ru/>.
16. SEC.gov [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sec.gov/>.
17. U.S. Energy Information Administration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eia.gov/>.
18. World Resources Institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wri.org/>.
19. World's Top Exports. – Режим доступу : <http://www.worldstopexports.com/>.

Чичина О. А.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

МИРОВОЙ РЫНОК ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Резюме

Рассмотрены особенности функционирования главных мировых энергетических рынков: нефти, газа и угля. Проанализированы факторы изменений ключевых показателей рынка энергоресурсов. Определены основные перспективы развития рынков и сделан прогноз относительно динамики и уровня цен.

Ключевые слова: энергетические ресурсы, спрос, ценообразование, мировое хозяйство, энергетическая безопасность, мировая энергетика.

Chychyna O. A.

V. N. Karazin Kharkiv National University

ENERGY RESOURCES WORLD MARKET: STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT

Summary

The article describes features of the functioning of main world energy markets: oil, gas and coal. Author analyses the changes factors of energy market's key indicators. We mention the main development perspectives of energy markets development and make a forecast of the dynamics and level of prices.

Keywords: energy resources, demand, pricing, global economy, energy security, global power.